

Chełm, dnia 12 kwietnia 2019 r.

Egz. nr 2

KOMENDANT
Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej

RPW/27381/2019 P
Data: 2019-04-12

P. Lpł. Pidubne

NACZELNIK
Wydziału Kontroli
Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK

Pan płk SG Leszek SURMACZ

12 KWI. 2019

Komendant
Placówki Straży Granicznej
w Hrebennem

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat „*Dokumentowanie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej*”, zrealizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Hrebennem, 22 - 680 Lubycza Królewska, ujętej w Planie Kontroli Wydziału Kontroli Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej na 2018 r.¹

Kontrola została przeprowadzona na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), od dnia 10 grudnia 2018 r. do dnia 31 stycznia 2019 r. przez zespół kontrolerów w składzie:

- ✓ kpt. SG Monika PIEKARSKA – starszy specjalista Wydziału Kontroli Nadbużańskiego Oddziału SG, na podstawie upoważnienia nr 31/18 z dnia 7.12.2018 r. - kierownik zespołu kontrolerów,
- ✓ kpt. SG Grzegorz JURAK – starszy specjalista Wydziału Kontroli Nadbużańskiego Oddziału SG, na podstawie upoważnienia nr 32/18 z dnia 7.12.2018 r.

Czynności kontrolne przeprowadzono: w dniach: 12 grudnia 2018 r., w siedzibie podmiotu kontrolowanego, 11, 13, 17 i 18 grudnia 2018 r., 9, 15, 16, 17, 18, 21 i 24 stycznia 2019 r. w siedzibie podmiotu kontrolującego. Czynności kontrolne zakończono 24 stycznia 2019 r.

Funkcję kierownika podmiotu kontrolowanego w okresie objętym kontrolą pełnił płk SG Leszek Surmacz.

Bezpośrednim przełożonym wyżej wymienionego był Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie.

¹ Nr wch. RPW/20826/2017, zatwierdzony przez Komendanta Nadbużańskiego Oddziału SG w dniu 30.11.2017 r. - poz. 11.

Fakt przeprowadzenia kontroli w trybie zwykłym odnotowano w Księżce kontroli Placówki SG w Hrebennem – wg. Rdet nr NA – HB - 48/13, pod poz. 4/2018.

I. Zakres kontroli.

1. Przedmiot kontroli obejmował:

- ✓ przyjęte rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne,
- ✓ rzetelność oraz kompletność dokumentowania użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej,
- ✓ nadzór służbowy sprawowany w kontrolowanym obszarze.

2. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, w którym to okresie funkcjonariusze Placówki SG w Hrebennem używali i wykorzystywali środki przymusu bezpośredniego i broń palną oraz dokumentowali powyższy fakt.

II. Cel kontroli.

1. Celem kontroli było sprawdzenie prawidłowości używania i wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz sprawdzenie prawidłowego, rzetelnego oraz kompletnego dokumentowania takich zdarzeń. Kontrola objęła również przyjęte rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne oraz sprawowany nadzór nad kontrolowanym zagadnieniem.

2. Kontrola w trybie zwykłym przedmiotowego zagadnienia miała na celu wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości, przyczyn ich powstania, zakresu, skutków oraz wskazania osób odpowiedzialnych za ich powstanie, a także zebranie informacji zmierzających do doskonalenia działalności służbowej jednostki i jej komórek organizacyjnych w kontrolowanej tematyce.

3. Czynności kontrolne przeprowadzone zostały z wykorzystaniem dostępnych technik badawczych, takich jak:

- ✓ analiza sporządzanej oraz prowadzonej dokumentacji,
- ✓ analiza pisemnych i ustnych wyjaśnień/oświadczeń funkcjonariuszy realizujących zadania związane z tematem kontroli,
- ✓ weryfikacja istniejących rozwiązań organizacyjno - funkcjonalnych pod kątem zapewnienia prawidłowej realizacji zadań objętych przedmiotem kontroli.

4. Kontrola przeprowadzona została poprzez analizę sporządzonych notatek z użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 maja 2013 r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1834 j.t.) - zwana dalej ustawą *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* oraz opisu zdarzeń w Centralnej Bazie Danych SG System Wspomagania Kierowania – zwanej dalej CBD SG SWK.

Powyższe stanowi podstawę oceny stosowania przepisów w wyżej wymienionym zakresie.

Przyjęte do kontroli kryteria oceny to: **legalność** – zgodność działania z przepisami prawa powszechnie obowiązującymi, przepisami prawa wewnętrznego, decyzjami oraz innymi rozstrzygnięciami podjętymi przez uprawnione podmioty, **rzetelność** w realizowaniu zadań – kierowanie się prawem i przewidzianym trybem postępowania w wypełnianiu

obowiązków, należyta staranność, sumienność i terminowość, wykonywanie zobowiązań zgodnie z ich treścią, przestrzeganie wewnętrznych reguł funkcjonowania jednostki, dokumentowanie określonych działań lub stanów faktycznych zgodnie z rzeczywistością we właściwej formie i terminach oraz celowość działań jednostki, zgodność z celami określonymi dla kontrolowanej jednostki, osiąganie celów, zgodność z zamierzonymi, a faktycznymi skutkami działalności.

Przyjęto, że ocena końcowa kontrolowanej działalności zostanie sporządzona na podstawie czterostopniowej skali, obejmującej: ocenę pozytywną, ocenę pozytywną z uchybieniami, pozytywną z nieprawidłowościami i negatywną.²

III. Ocena skontrolowanej działalności.

Realizację zadań objętych zakresem kontroli oceniono **pozytywnie z uchybieniami**.

Podstawą do dokonywania ustaleń były przedłożone w toku kontroli dokumenty – notatki służbowe oraz ujęte wpisy w systemie CBD SG SWK. Wymienione dokumenty sprawdzono pod względem zgodności zapisów w nich zawartych z przepisami ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej³ oraz zasadami ewidencjonowania takich zdarzeń w sposób określony w „Katalogu zdarzeń podlegających meldowaniu w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej oraz zakresu i sposobu ich ewidencjonowania” zatwierdzonego przez Dyrektora – Szefa Sztabu Komendanta Głównego SG⁴. Pod uwagę wzięto również, złożone wyjaśnienia przez kierownika jednostki organizacyjnej oraz podległych mu funkcjonariuszy realizujących zadania w przedmiotowym zakresie.

Dla osiągnięcia zamierzonego celu kontroli:

1. Zbadano okres od **1 stycznia 2017 r. do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych w placówce tj. 10 grudnia 2018 r.** poprzez zapoznanie się z dokumentacją prowadzoną w placówce w wersji papierowej i elektronicznej.
2. Zapoznano się z przyjętymi w placówce rozwiązaniami organizacyjno – funkcjonalnymi oraz przyjętym sposobem sprawowanego nadzoru służbowego w przedmiotowym zakresie.

Ocenę sformułowano na podstawie następujących ustaleń:

1. **Przyjęte rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne oraz nadzór służbowy sprawowany w kontrolowanym obszarze.**

W trakcie realizowanych czynności kontrolnych ustalono, że w Placówce Straży Granicznej w Hrebennem, zadania objęte tematem kontroli w okresie objętym kontrolą

² Wprowadzenie do kontroli w administracji rządowej – Warszawa- 2012 r., str. 62

³ W art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 147 j. t.) wskazano, że użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowanie tego użycia i wykorzystania odbywa się na zasadach określonych w ustawie o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

⁴ Z dnia 15 grudnia 2016 r.

wykonywali funkcjonariusze z różnych komórek organizacyjnych placówki. Uprawnienia funkcjonariuszy do używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej wynikają wprost z art. 2 ust. 1 pkt 14 cytowanej wyżej ustawy *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*.

Jak ustalono funkcjonariusze Placówki SG w Hrebennem fakt użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej każdorazowo dokumentowali w formie notatek służbowych, również w przypadku prewencyjnego stosowania ww. środków. Dodatkowo powyższe zagadnienie Komendanta Placówki⁵ do uregulował poleceniem z dnia 4 marca 2014 r. nr 449/14 dot. dokumentowania użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Wyżej wymieniony dokument zawiera wzory notatek służbowych dotyczących:

1. użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego - gdy skutkiem tego użycia lub wykorzystania było zranienie osoby lub wystąpienie innych widocznych objawów zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo jej śmierć, zranienie albo śmierć zwierzęcia albo zniszczenie mienia lub broni palnej – niezależnie od skutku tego użycia lub wykorzystania (zał. nr 1 do polecenia);
2. użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego - gdy skutkiem tego użycia lub wykorzystania nie było zranienie osoby lub wystąpienie innych widocznych objawów zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo jej śmierć, zranienie albo śmierć zwierzęcia albo zniszczenie mienia (zał. nr 2 do polecenia).

W wyniku analizy wyżej wymienionych wzorów notatek stwierdzono, że wzór notatki stanowiącej zał. nr 1 do ww. polecenia nie zawierał elementów jakie powinny zostać ujęte w notatce w przypadku użycia lub wykorzystania broni palnej, które zostały określone w art. 55 ust. 2 ustawy *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*.

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 13 - 15)

Z notatkami z użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej sporządzonymi między innymi wg ww. wzorów przez funkcjonariuszy placówki, każdorazowo zapoznał się kierownik zmiany na służbie którego funkcjonariusz użył lub wykorzystał środki przymusu bezpośredniego bądź broń palną, Komendant Placówki lub osoba go zastępująca, a także funkcjonariusze wskazani przez Komendanta Placówki. Na poddanych analizie dokumentach nie stwierdzono adnotacji świadczących o tym, czy dokonywano oceny podejmowanych działań przez funkcjonariuszy w kontrolowanym zakresie w odniesieniu do przepisów ustawy *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*.

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 17 – 36, nr 11 str. 38 - 53)

Odnośnie sposobu sprawowanego w placówce nadzoru nad używaniem i wykorzystywaniem przez podległych funkcjonariuszy środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowaniem tych zdarzeń, Komendant Placówki wskazał, że zgodnie z obowiązującym poleceniem osobą odpowiedzialną za ewidencjonowanie oraz sporządzanie notatek z zaistniałego zdarzenia w PSG w Hrebennem jest kierownik zmiany, który pisemnie zapoznaje się na każdym tego typu dokumencie. Ponadto podkreślono, że z uwagi na charakter i specyfikę podejmowanych czynności przez funkcjonariuszy

5 Urzędujący wówczas mjr SG Andrzej Bielecki

określonych ww. ustawą, Komendant Placówki oraz jego zastępca ds. granicznych osobiście na bieżąco prowadzą nadzór nad przedmiotowym zagadaniem.

(dowód: akta kontroli nr 17, str. 68, nr 19 str. 71)

Biorąc pod uwagę przyjęte w placówce rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne obszar w tym zakresie oceniono **pozytywnie**.

Niemniej jednak sprawowany nadzór w kontrolowanym zakresie **oceniono pozytywnie z uchybieniami**. Na powyższą ocenę mają wpływ odstępstwa o charakterze formalnym stwierdzone przez zespół kontrolerów w przedmiocie dokumentowania użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez funkcjonariuszy Placówki SG w Hrebennem. Ustalenia odnoszące się do powyższej oceny opisano od 8 strony niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

2. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego w toku działań określonych w art. 11 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz użycie i wykorzystanie broni palnej w przypadkach i działaniach określonych w art. 45 i 47 wyżej wymienionej ustawy.

Do osiągnięcia zamierzonego celu kontroli zbadano całość dostępnej dokumentacji odnoszącej się do tematu i okresu kontroli. Powyższe stanowiło podstawę oceny prawidłowości stosowania przepisów w przedmiotowym zakresie.

W trakcie kontroli sprawdzono, czy **użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego** miało miejsce w celu i toku działań określonych w art. 11 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz czy **użycie i wykorzystanie broni palnej** miało miejsce w przypadkach i działaniach określonych w art. 45 (użycie broni palnej) i art. 47 (wykorzystanie broni palnej) wyżej wymienionej ustawy.

Na podstawie zgromadzonych informacji w ramach analizy przedkontrolnej i stanu faktycznego udokumentowanego notatkami służbowymi oraz wpisami w CBD SG SWK ustalono, że w okresie od 1 stycznia 2017 r. do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych w placówce tj. 10 grudnia 2018 r. funkcjonariusze Placówki Straży Granicznej w Hrebennem użyli i wykorzystali następujące środki przymusu bezpośredniego i broń palną, w ilości zdarzeń ujętych w niżej zamieszczonej tabeli:

L. p.	Data zdarzenia	Ilość sporządzonych notatek	Użyty/wykorzystany środek przymusu bezpośredniego*	Wykorzystanie broni ⁶ (określenie działania)
2017 r.				
1.	13.01.2017 r.	1	kajdanki, siła fizyczna w postaci technik obezwładniania	-
2.	13.01.2017 r.	1	kajdanki, siła fizyczna w postaci technik obezwładniania	-

⁶ W kontrolowany okresie nie używano broni palnej.

3.	20.01.2017 r.	1	kajdanki	2 starzały ostrzegawcze**
4.	23.01.2017 r.	1	kajdanki, siła fizyczna w postaci technik obezwładniania	-
5.	8.04.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
6.	13.05.2017 r.	1	kajdanki	-
7.	14.06.2017 r.	1	kajdanki	-
8.	03.07.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania	-
9.	12.07.2017 r.	1	kajdanki	-
10.	02.08.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
11.	19.08.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
12.	10.09.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
13.	21.09.2017 r.	1	kajdanki	-
14.	04.10.2017 r.	1	kajdanki	-
15.	23.10.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
16.	25.10.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
17.	03.11.2017 r.	1	kajdanki	-
18.	03.11.2017 r.	1	kajdanki	-
19.	26.11.2017 r.	4 notatki dotycząc 3 osób	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	2 starzały ostrzegawcze**
20.	26.11.2017 r.	1	kajdanki	-
21.	09.12.2017 r.	1	kajdanki	-
22.	22.12.2017 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-

23.	25.12.2017 r.	1	kajdanki	-
2018 r.				
1.	22.01.2018 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
2.	30.01.2018 r.	1	kajdanki	-
3.	10.02.2018 r.	2	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
4.	10.02.2018 r.	1	siła fizyczna	-
5.	14.02.2018 r.	1	kajdanki	-
6.	04.03.2018 r.	1	kajdanki	-
7.	25.03.2018 r.	1	kajdanki	-
8.	13.04.2018 r.	1	kajdanki	-
9.	14.04.2018 r.	1	kajdanki	-
10.	17.05.2018 r.	2 notatki dotyczące tej samej osoby	kajdanki	-
11.	18.05.2018 r.	1	kajdanki	-
12.	14.06.2018 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
13.	29.07.2018 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
14.	29.10.2018 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-
15.	08.11.2018 r.	1	siła fizyczna w postaci technik obezwładniania i kajdanki	-

* Cel i działania w wyniku których **użyto środków przymusu bezpośredniego** dotyczyły⁷:

- ✓ wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem;
- ✓ zatrzymania osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- ✓ zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia;
- ✓ ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- ✓ pokonania biernego oporu;
- ✓ pokonania czynnego oporu;
- ✓ przeciwdziałania niszczeniu mienia;

⁷ Artykuł 11 pkt 1,2,3,4, 9,10,11,12,13,14 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej

- ✓ odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby.

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 16 – 36, nr 11 str. 38 - 53)

**** Działania w wyniku których wykorzystano broń⁸** związane były z oddaniem strzałów ostrzegawczych, a także w związku z zaalarmowaniem innych funkcjonariuszy SG będących w okolicy w celu wskazania położenia i kierunku prowadzonego pościgu za osobami.

(dowód: akta kontroli nr 11 str. 40 i 49)

Na podstawie dokumentacji ustalono, że wszystkie poddane kontroli przypadki użycia środków przymusu bezpośredniego oraz wykorzystania broni palnej przez funkcjonariuszy Placówki SG w Hrebennem, nastąpiły w sposób określony przepisami ustawy. W związku z powyższym obszar dotyczący użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego w toku działań określonych w art. 11 ustawy *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* oraz użycia i wykorzystania broni palnej w przypadkach i działaniach określonych w art. 45 i 47 wyżej cytowanej ustawy zespół kontrolerów **ocenil pozytywnie**.

3. Podejmowanie działań określonych w art. 36⁹ i 39¹⁰ oraz art. 49¹¹ ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

W wyniku analizy zdarzeń udokumentowanych notatkami służbowymi dotyczącymi użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz wpisami dotyczącymi tych zdarzeń w systemie CBD SG SWK ustalono, że funkcjonariusze placówki SG w Hrebennem, podejmowali w wymagających tego przypadkach działania, polegające na udzieleniu osobie pierwszej pomocy bądź wezwaniu kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Jak ustalono w jednym przypadku zaistniała potrzeba wezwania kwalifikowanej pierwszej pomocy, w związku z otarciami skóry na czole u osoby wobec której użyto środek przymusu oraz w jednym przypadku zaproponowano osobie wobec której użyto środki przymusu bezpośredniego wezwanie kwalifikowanej pierwszej pomocy, w związku z ustaleniem, że osoba jest przewlekłe chora.

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 17, nr 11, str. 44)

Obszar dotyczący podejmowanych przez funkcjonariuszy placówki działań określonych w ww. artykułach został przez zespół kontrolerów **oceniony pozytywnie**.

4. Dokumentowanie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej w sposób określony w art. 51, 54 i 55 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz w sposób określony w katalogu zdarzeń SWK podlegających meldowaniu w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej.

8 Artykuł 47 pkt 3, 6 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej

9 Gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego nastąpiło zranienie osoby lub wystąpiły inne widoczne objawy zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby.

10 Gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego wystąpiły objawy uzasadniające konieczność udzielenia osobie kwalifikowanej pierwszej pomocy lub medycznych czynności ratunkowych albo nastąpiła śmierć tej osoby lub wyrządzona została szkoda w mieniu znacznej wartości.

11 Do postępowania po użyciu lub wykorzystaniu broni palnej stosuje się przepisy art. 36 ust. 1 - 4, art. 37 ust. 1 i 2 pkt 2, art. 38 oraz art. 39.

Zespół kontrolerów poddał ocenie obszar dotyczący:

- ✓ dokumentowania użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej w sposób określony w **art. 51, 54 i 55** ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, który oceniono **pozytywnie z uchybieniami**,
- ✓ dokumentowania użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej w sposób określony w **katalogu zdarzeń SWK** podlegających meldowaniu w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej, który oceniono **pozytywnie z uchybieniem**.

W wyniku analizy przedłożonych zespołowi kontrolnemu dokumentów w postaci notatek służbowych z użycia środków przymusu bezpośredniego oraz wykorzystania broni palnej, ustalono następujące uchybienia o charakterze formalnym w postaci nie ujmowania w sporządzanej dokumentacji elementów przewidzianych przepisami ustawy, niewywołujące negatywnych skutków dla kontrolowanej działalności:

4.1 Funkcjonariusze sporządzając notatki służbowe dotyczące użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, wg wzoru określonego wyżej cytowanym poleceniem Komendanta Placówki z dnia 4 marca 2014 r. nr 449/14, nie zamieszczali w sporządzanych notatkach czy faktycznie dokonali użycia czy wykorzystania środków przymusu bezpośredniego. Powyższe dotyczyło notatek: nr 50/17 z dnia 13.01.2017 r.; nr 61/17 z dnia 13.01.2017 r.; nr 85/17 z dnia 23.01.2017 r.; 1282/17 z dnia 10.09.2017 r.; 1539/2017 z dnia 25.10.2017 r.; nr 1704/17 z dnia 26.11.2017 r.; nr 1835/17 z dnia 25.12.2017 r. oraz nr 984/18 z dnia 29.07.2018 r.; nr 692/18 z dnia 18.05.2018 r.; nr 312/18 z dnia 04.03.2018 r.; nr 232/18 z dnia 14.02.2018 r.; nr 164/2018 z dnia 30.01.2018 r.

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 12 – 15, 18, 21, 26, 27, 34 nr 11, str. 38, 39, 42, 45, 47, 51)

W złożonych wyjaśnieniach wskazano, że czynności tej nie wykonywano omyłkowo. Ponadto, podkreślono że definicje ustawowe dot. użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego określają kiedy mamy do czynienia z jedną bądź z drugą czynnością. Zatem w myśl zapisów ustawy wszystkie czynności były użyciem środków przymusu bezpośredniego wobec osoby.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 70, 78, 79, 80)

4.2 Funkcjonariusze w sporządzonych notatkach dotyczących użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej nie ujmowali/ nie zamieszczali:

- przyczyn użycia środka przymus bezpośredniego (art. 54 ust. 1 pkt 5 ustawy) - wskazano cel użycia danego środka bez opisanie przyczyn z jakich dany środek używano tj. np. zachowania osoby – dot. notatek: nr 50/17 z dnia 13.01.2017 r.; nr 85/17 z dnia 23.01.2017 r.; nr 449/17 z dnia 08.04.2017 r.; nr 1703/17, 1704/17 z dnia 26.11.2017 r.; nr 1835/17 z dnia 25.12.2017 r. w opisie ujęto, że osoba była „w stanie wskazującym” nie określonym na co?; nr 312/18 z dnia 04.03.2018 r.; nr 692/18 z dnia 18.05.2018 r.;

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 26, 21 nr 11, str. 38, 42, 43, 50, 51, 53)

W złożonych wyjaśnieniach funkcjonariusze wskazywali, że przyczyną było zazwyczaj zachowanie osób wobec, których użyto środki przymusu bezpośredniego.

Używano również tych środków prewencyjnie w związku z oceną uprawnionego co do prawdopodobnego zachowania danej osoby, jak i w jednym przypadku użyto ich w związku z upojeniem alkoholowym osoby i jej zachowaniem.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 75, 78, 80)

Powyższych elementów nie ujęto w sporządzonej dokumentacji, która w sposób przejrzysty powinna obrazować przebieg zdarzeń związanych z zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej.

- *celu użycia środka przymus bezpośredniego (art. 54 ust. 1 pkt 4 ustawy)* - wskazano przyczynę użycia danego środka, bez opisanie celu użycia jaki został określony w art. 11 ustawy - dot. notatki: nr 416/18 z dnia 25.03.2018 r.;

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 25)

W złożonych wyjaśnieniach funkcjonariusz stosujący środek przymusu bezpośredniego wskazał, że celem było wyegzekwowanie zachowania zgodnego z prawem, gdyż osoba nie stosowała się do poleceń.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 77)

- *przy wykorzystaniu broni nie ujmowali nazwy, typu i numeru seryjnego wykorzystanej broni oraz rodzaju użytej amunicji (art. 55 ust. 2 ustawy)* - wskazywano ilość oddanych strzałów - dot. notatek: nr 86/17 z dnia 20.01.2017 r.; nr 1702/17 z dnia 26.11.2017 r.;

(dowód: akta kontroli nr 11, str. 40 - 41, 49)

Funkcjonariusze, którzy sporządzili ww. dokumenty kolejno wskazali, że dokument sporządzili w oparciu o zamieszczony na stronie intranetowej placówki wzór notatki i że sporządzali takie notatki pierwszy raz. Ponadto, w obu przypadkach funkcjonariusze wskazali, że w ich odczuciu jednoznacznie wynikało, że wykorzystali broń i amunicję będącą na ich indywidualnym wyposażeniu. Ponadto, w jednym przypadku podkreślono, że ze zużytej amunicji był również obowiązek rozliczenia się poprzez sporządzenie stosownej dokumentacji, gdzie wskazano rodzaj i ilość wykorzystanej amunicji.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 73 -74)

- *nazwy techniki użytej przy zastawianiu środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej (art. 12 ust. 1 pkt 1 ppkt a- d ustawy)* - wskazano siła fizyczna - dot. notatki nr 210/18 z dnia 10.02.2018 r.;

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 29)

Funkcjonariusz w wyjaśnieniach wskazał, że chodziło w tym przypadku o siłowe wyprowadzenie osoby stawiającej czynny opór. Zastosowano techniki transportowe.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 80)

- *określenia czasu użycia środków przymusu bezpośredniego (art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy)* - dot. notatki: nr 692/2018 z dnia 18.05.2018 r.

(dowód: akta kontroli nr 10, str. 21)

Funkcjonariusz składając wyjaśnienia wskazał, że nie określenie czasu użycia środków przymusu bezpośredniego w notatce spowodowane było najprawdopodobniej zmęczeniem po wielogodzinnej służbie.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 76)

- *opisu czynności zrealizowanych przed wykorzystaniem broni palnej (art. 54 ust. 1 pkt 7 w związku z art. 55 ust. 1 pkt 2), a wskazanych w art. 48 ustawy – dot. notatki nr 1702/17 z dnia 26.11.2017 r.*

(dowód: akta kontroli nr 11, str. 49)

Funkcjonariusz wskazał, w wyjaśnieniach, że wykonał czynności określone w art. 48 ustawy tj. wzywał do zachowania zachowania zgodnego z prawem i zaniechania ucieczki, przed wykorzystaniem broni uprzedził o użyciu broni okrzykiem „Stój bo strzelam”, a następnie oddał 2 strzały ostrzegawcze.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 74)

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia należy wskazać, że funkcjonariusze Straży Granicznej uprawnieni zgodnie z ustawą do używania i wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, mogą użyć środka przymusu bezpośredniego lub broni palnej lub wykorzystać je do celów określonych w ustawie, wyłącznie w zakresie realizacji zadań ustawowych podmiotu, w którym pełnią służbę. Powyższe zobowiązuje również uprawnionych funkcjonariuszy SG do rzetelnego dokumentowania takich zdarzeń w sposób i na zasadach określonych w rozdziale 4 ustawy *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* tj.:

- ✓ w formie notatki;
- ✓ w notatniku pod warunkiem, że skutkiem użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej nie było zranienie osoby lub wystąpienie innych widocznych objawów zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo jej śmierć, zranienie albo śmierć zwierzęcia albo zniszczenie mienia.

Istotą sporządzanej dokumentacji z użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, nie są zdarzenia związane z bezpośrednią ochroną granicy państwowej, czy też kontrolą graniczną, tylko fakt ograniczenia swobody osobie wobec której realizowane są czynności służbowe polegające na pozbawieniu swobody ruchów, spowodowaniu krótkotrwałej dysfunkcji kończyn lub zmysłów w celu wyeliminowania zagrożenia ze strony osoby, lub przełamanie oporu osoby niepodporządkowującej się poleceniom wydawanym na podstawie prawa w związku z zaistniałymi zdarzeniami. Działanie wobec danej osoby ma indywidualne odzwierciedlenie, w zakresie podejmowanych wobec niej czynności, zatem zasadne jest sporządzanie za każdym razem notatki z rzetelnym opisem przebiegu zdarzeń.

W art. 54 i 55 ustawy, ustawodawca wymienił jakie elementy powinna zawierać notatka w przypadku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, którego skutkiem było zranienie osoby lub wystąpienie innych widocznych objawów zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo jej śmierć, zranienie albo śmierć zwierzęcia albo zniszczenie mienia. W art. 54 ust. 3 ww. artykułu ustawodawca wskazał co powinien zawierać przedmiotowy dokument w przypadku nie wystąpienia opisanych wyżej skutków.

Podsumowując, należy wskazać, że funkcjonariusze Placówki SG w Hrebennem sporządzając notatki z użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej:

- ✓ w jednym przypadku nie wskazali czasu użycia środka przymusu bezpośredniego;
- ✓ w ośmiu przypadkach nie określili przyczyn użycia przymusu bezpośredniego tj. np. nie opisano zachowania się osób, bądź zaistniałych okoliczności w sytuacji uzasadniającej użycie danego środka;
- ✓ w jednym przypadku nie określono celu w jakim użyto środków przymusu bezpośredniego np. w celu pokonania czynnego oporu;
- ✓ w jednym przypadku nie opisano czynności zrealizowanych przed wykorzystaniem broni palnej;
- ✓ w dwóch przypadkach nie wpisano nazwy, typu i numeru seryjnego wykorzystanej broni palnej oraz rodzaju użytej amunicji.

Należy podkreślić, że funkcjonariusze w składanych wyjaśnieniach wskazywali, że sporządzając notatkę służbową z użycia środków przymusu bezpośredniego i wykorzystania broni palnej posługiwali się wzorami dołączonymi do polecenia Komendanta Placówki, które nie zawierały wszystkich elementów przewidzianych przepisami ustawy, bądź sami ich nie zawarli.

W powyższym zakresie już na etapie przyjmowanych wyjaśnień Komendant Placówki poinformował, że podjęto w placówce prace nad zaktualizowaniem ww. polecenia.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 71)

Odnosnie dokumentowania użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, w sposób określony w **katalogu zdarzeń SWK** podlegających meldowaniu w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej, zespół kontrolerów w wyniku analizy dokumentów oraz CBD SG SWK ustalił, że w Placówce SG w Hrebennem w ww. systemie nie ujmowano informacji na temat użycia środków przymusu bezpośredniego, w wyniku zastosowania których osoby nie doznały obrażeń. Wpis taki wykonywano w przypadku odnotowania sytuacji, w wyniku których nastąpił uszczerbek na zdrowiu w związku zostawianiem środka przymusu bezpośredniego. Powyższe dokumentowano zgodnie z kodem zdarzenia nr 02 katalogu zdarzeń SWK podlegających meldowaniu, w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej.

(dowód: akta kontroli nr 12, str. 54 – 55)

„Katalog zdarzeń podlegających meldowaniu w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej oraz zakresu i sposobu ich ewidencjonowania”, nakłada obowiązek obligatoryjnego dokumentowania w CBD SG SWK pod kodem nr 02 zdarzeń z użycia lub wykorzystania broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej. W wyniku analizy ww. systemu stwierdzono, że w jednym przypadku dotyczącym wykorzystania przez funkcjonariusza broni palnej zdarzenie to zostało udokumentowane pod innym kodem niż ww., ale również podlegającemu meldowaniu w ramach służb dyżurnych operacyjnych Straży Granicznej. W konsekwencji ww. kodów/ zdarzeń nie powiązано ze sobą, tak jak miało to miejsce przy tożsamym zdarzeniu dotyczącym oddania strzałów ostrzegawczych w dniu 26.11.2017 r.

(dowód: akta kontroli nr 12, str. 56 – 58, 59-60)

W złożonych wyjaśnieniach, funkcjonariusz – kierownik zmiany wskazał, że dokumentując przebieg zdarzenia uznał za wystarczające ujęcie wykorzystania broni w postaci oddania strzałów ostrzegawczych pod kodem dotyczącym zatrzymania i pościgu za osobą.

(dowód: akta kontroli nr 19, str. 70, 72)

Należy nadmienić, że z punktu widzenia katalogu zdarzeń podlegających meldowaniu w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych, każdy kod posiada wymienione elementy jakie powinny znaleźć się w redagowanym meldunku. W tym przypadku pomimo nie ujęcia ww. zdarzenia pod kodem [X], funkcjonariusz ujął w meldunku pod innym kodem zdarzenia, elementy przyporządkowane zdarzeniu związanemu z wykorzystaniem broni służbowej.

W związku z powyższymi ustaleniami należy wskazać, że stwierdzone uchybienia w postaci niekompletnego wpisu w CBD SG SWK co do wykorzystania broni palnej, są o charakterze formalnym nie powodującym negatywnych następstw dla kontrolowanej działalności.

Niemniej jednak w celu ustalenia, czy dokumentowanie przez funkcjonariuszy kontrolowanej jednostki organizacyjnej użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego w postaci notatki służbowej z pominięciem ujęcia tego faktu w systemie CBD SG SWK np. pod innym kodem, należy uznać za wystarczające, skierowano zapytanie do Naczelnika Wydziału Granicznego oraz Wydziału Koordynacji Działań Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

(dowód: akta kontroli nr 13, str. 61 - 62, nr 15, str. 64 - 65)

W wyniku udzielonych odpowiedzi ustalono, że powyższe zdarzenia powinny być dokumentowane w systemie CBD SG SWK, zgodnie z wytycznymi Dyrektora – Szefa Sztabu Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 15 grudnia 2016 r. zawartymi w „Katalogu zdarzeń podlegających meldowaniu w ramach systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej oraz zakresu i sposobu ich ewidencjonowania”. Niemniej jednak wskazano, że poza zdarzeniami podlegającymi meldowaniu w systemie służb dyżurnych operacyjnych, w CBD SG SWK funkcjonują także inne zdarzenia ewidencjonowane, w których rejestruje się np. przebieg służby. Podkreślono również, że w zakresie dokumentowania w CBD SG SWK zdarzeń z zakresu użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, w wyniku zastosowania których osoby nie doznały obrażeń, w powyższym zakresie nie ma w Nadbużańskim Oddziale SG jednolitej praktyki, a decyzję co do dokumentowania tego faktu w CBD SG SWK podejmuje każdorazowo kierownik granicznej jednostki organizacyjnej.

(dowód: akta kontroli nr 14, str. 63, nr 16, str. 66)

IV. Wnioski/zalecenia:

Mając na uwadze ustalenia kontroli oraz w celu usprawnienia działalności kontrolowanej jednostki Komendant Placówki Straży Granicznej w Hrebennem podejmie działania zmierzające do:

1) wzmocnienia nadzoru przez kadrę kierowniczą placówki nad rzetelnym dokumentowaniem w notatkach zdarzeń z użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni

palnej, w sposób określony w rozdziale 4 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej przez podległych funkcjonariuszy;

2) zobowiązania funkcjonariuszy placówki do rzetelnego dokumentowania w notatkach zdarzeń z użycia bądź wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, w sposób określony w rozdziale 4 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, przede wszystkim poprzez:

- ✓ wskazywanie czasu użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej;
- ✓ określanie celu i przyczyn użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego;
- ✓ opisanie czynności zrealizowanych przed wykorzystaniem broni palnej;
- ✓ wpisywanie nazwy, typu i numeru seryjnego wykorzystanej broni palnej oraz rodzaju użytej amunicji;

3) przeprowadzenia podległym funkcjonariuszom przypominającego szkolenia z zasad dokumentowania oraz użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej.

V. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

VI. Na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 3 w związku z art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, pisemną informację o wykonaniu zaleceń lub wykorzystaniu wniosków, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia należy przedłożyć kierownikowi jednostki kontrolującej w terminie do 17 maja 2019 r. za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Kontroli Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Podpis kierownika jednostki kontrolującej

KOMENDANT
Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK

.....
pik SG Jacek Szczęch

Wyrazem wdzięczności za udzielenie informacji
po anonimowej. Podstawa: art. 4 ust. 1 Deryu!
Komendantka RSG nr 55 z dn. 18.06.2019.
W sprawie udzielenia informacji publicznej (...)

Wykonano w 2 egzemplarzach

Egz. nr 1 – Komendant Placówki SG w Hrebennem

Egz. nr 2 – aa.

Sporządził i wykonał: zespół kontrolerów tel. 6655357

Dnia 11.04.2019 r.

NACZELNIK
Wydziału Kontroli
Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK

2019-05-21